

Colera après una repotegada

JOAN-FRANCÉS BLANC

Entau nos descriu Joan-Claudi Forêt, dins *La pèire d'asard*, la vida dau joglaires :

*Quar erem jov'e avinen,
Molt fom grazit a nobla gen
Onrat per mantas chansos bonas.
Domnejavam las gensors donas,
E ben sai ar de fin' amor
So qu'entendon lo trobador.
Fan de respeit e d'obeziensa,
Pretz e sospirs e defalhensa
Per fotre mai reid e mai dreg
E per logar en loc lor veg.*

Ai de mau a veire ‘quí la “ civilisacion ” daus trobadors tala que la nos descriu Peire Lachaud dins lo n° 459 dau *Gai Saber*. La denónzia de *cobeitat*, es Peire Lachaud que la fa, son pas los trobadors. Los trobadors chantavan per las dònas, chantavan per se plànher dau senhors o dau reis, chantavan pas per transmetre ‘na filosofia au pueple.

Alora, vòle tanben repotegar ‘quí. Sei pas abituat a escriure lo lemosin, sarà donca ‘na prumiera. Mas vòle estre segur que Peire Lachaud comprengaa.

Peire Lachaud entre autres chausas nos fai reviure l’opausicion entre lo pueple e los intellectuaus. ‘Quò es ‘na istòria vielha, tan vielha coma la de la renaissença de l’escrich occitan. Perqué nautres occitans avem pas lo drech d’escriure, manca en francés. Senon, sem acusats d’estre daus intellectuaus copats dau pueple. Avem pas quitament lo drech d’aver de las autres ideias que Peire Lachaud.

Avem pas lo drech de far coma los arabis, que emb un pitit esfòrç son capables de discutir chascun dins son parlar, e crese que la diferéncia es mai granda entre lo maugrabin e lo levantin qu’entre lo lemosin e lo lengadocien. (Mon paire, sortit d’Albigés, filh de paisan — e òc, en Lachaud n’ha pas tanpauc lo monopòli — sap pas escriure la lenga e a pas jamai res legit en grafia normalisada. ‘Chabet sa carriera dins las pòstas a Sant-Leunard, a costat de Lemòtges, e compreniá çò que contavan los paisans sus lo merchat.) Se comprenèm pas lo parlar dau vesin, ‘quò es simplament que sem daus fenhants, o que banham tota la jornada dins lo francés, que nos i referissem per eissaiar de comprendre los autres dialectes occitans.

Avem pas lo drech de legir perque ‘quò nos fariá benleu venir mai degordits, que se lo libre fuguet l’ideia daus riches, es aurá sus Internet que i a quauques valents que parlan de la lenga nòstra en anglés coma en occitan. Lo libre muer, es benleu per aquò que i a de mai en mai de libres en occitan.

Podem sempre raisvar a ‘na Occitania rurala mas ‘quela se muer. Vòle pas dire que ‘quò me fai plaser. Sabe que mas raiç son priondas dins las terras d’Albigés e de Labrit. Dau monde tornan a la campanha. Son daus qu’apelan de rurbans. Son a la campanha mas vivon coma daus vilauds.

Podem tanben raisvar a un occitanisme au secors de las luchas sociales e dau rugbí dau champs. Mas chau pas z’ esperar tot de l’occitanisme. (E coma occitanista n’ai mon confe d’estre sempre recuperat per de movements qu’an percut de plaça au nivèu politique . . . nacionau.) Coma disiá un chinés famós, *zili gengsheng* (chau comptar embe sas fòrças, pas las daus autres). N’ai un confe daus que son pas marcats a l’I.E.O., au Felibrige, a Parlarem e que se planhen que ‘quelas organisacions fan pas ren coma ilhs zò voudriam.

Pense (vòli pas far de comparason emb las autres) que l’I.E.O. es un organisme dobert que s’i acuelhan totas las iniciativas. Mas ‘quò es tanben illusòri de creire que l’I.E.O. a los moiens de recuperar un movement politique o sindicau nacionau. Es pas sa tòca. Es pas tanpauc ‘na administracion que donariá de l’ajuda aus qu’esperan que tombe tota cruda. La tòca de l’I.E.O. es benleu de respondre aus pissafreg que demandan perqué parlar occitan (es un classique, mas pòde pas me reténer de zò dire enquera) : per estre, tot simplament.

■ La responsa a L’Enric Gogaud

FRANC BARDÒU

A Tolosa lo 13 de abrial 96

Tornamai lo diable lo pren ambe el sus una plan nauta montanha, li mòstra totes los reialmes del mond ambe lor glòria; e çò li ditz :

— Tot aquò, o te donarai mai que, tot d’acatant de genolhons davant ieu, me tornes omenatge.

Alara Jèsus de li respondre :

— Vai-te’n, Satan!

Evangèli de Sant Matieu 4, 8-10